

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22000 - Pensament i Contextos Educatius Contemporanis / 1
Titulació	Grau d'Educació Infantil (Pla 2013) - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Sara González Gómez	12:00	14:00	Dimarts	02/09/2019	31/07/2020	Despacho A-119

Responsable
sara.gonzalez@uib.es

Contextualització

L'assignatura Pensament i contextos educatius contemporanis, juntament amb les assignatures Sociologia, convivència i educació, Models educatius en la primera infància, i Família i escola, configuren, en el context del programa formatiu de Grau d'Educació Infantil, el Mòdul I, denominat Societat, família i escola. Aquest mòdul té un marcat caràcter contextualitzador que engloba els aspectes teòrics i pràctics amb matisos, sociològics, cívics, històrics, socials, culturals, polítics, legislatius, escolars i familiars relacionats amb l'etapa d'educació infantil i aplicats a les qüestions més rellevants que afectin a aquests contextos. L'objecte d'aquest mòdul és fomentar el pensament crític, els valors i actituds ètiques i cíviques necessàries per a la formació en valors convivencials i democràtics dels futurs educadors d'educació infantil en l'exercici de la seva professió. Per això el mòdul analitza i incorpora de forma crítica les qüestions educatives més rellevants de la societat actual. L'assignatura Pensament i contextos educatius contemporanis, és de formació bàsica, consta de sis crèdits distribuïts en tres blocs; en el primer d'ells es pretén la clarificació conceptual dels termes relacionats amb el vocable educació i el seu estudi teòric, científic, epistemològic, interdisciplinari i històric; el segon, se centra en conèixer els principis bàsics de la intervenció educativa a través de les teories, pedagogs i moviments contemporanis relacionats amb l'educació infantil i l'escola; el tercer bloc planteja una aproximació històrica a l'atenció de la primera infància en perspectiva europea. La importància formativa i l'aportació curricular d'aquesta assignatura al desenvolupament dels estudiants universitaris i futurs professionals és la de potenciar, des d'una perspectiva teòrica, històrica i pràctica, la comprensió de l'educació com a fet i fenomen, de manera que vagin adquirint la elaboració d'un pensament propi, crític i constructiu que contribueixi a través d'un treball reflexiu i en col·laboració la millora de la seva intervenció educativa.

Requisits

Guia docent

No s'exigeixen requisits acadèmics, excepte motivació per aprendre i compartir experiències formatives

Competències

Específiques

- * Capacitat per interpretar i analitzar les lleis educatives de forma crítica. [15]

Genèriques

- * Capacitat per adquirir estratègies per al treball col·laboratiu desenvolupant actituds de respecte a la pluralitat de perspectives, el contrast d'opinions i el respecte a la diversitat. [3]
- * Capacitat per promoure una imatge digna de la infància i el respecte als drets dels infants. [5]
- * Capacitat per reflexionar i investigar sobre la pràctica educativa amb la finalitat de millorar la tasca docent i promoure projectes innovadors [31]

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

L'assignatura s'estructura en tres blocs de continguts amb diferents temes interrelacionats en cada un d'ells.

Continguts temàtics

Bloc 1. L'educació com a objecte d'estudi i el desenvolupament del coneixement educatiu: les Ciències de l'Educació.

- 1.1. Nocions bàsiques sobre l'educació.

Bloc 2. Teories, pensaments i moviments educatius contemporanis i la seva vigència actual: innovació educativa.

- 2.1. Antecedents dels moviments de renovació educativa contemporanis: les primeres teories de la modernitat pedagògica.
- 2.2. Pensament i realitzacions innovadores del moviment de l'Escola Nova.
- 2.3. Les corrents educatives antiautoritàries.
- 2.4. Idees i experiències educatives del socialisme.
- 2.5. El moviment desescolaritzador: les crítiques a la institució escolar.

Bloc 3. Dels drets de la infància a les polítiques educatives.

- 3.1. Aproximació històrica a l'atenció de la primera infància en perspectiva europea.
- 3.2. Sistemes educatius de la primera infància a Europa.

Guia docent

Metodologia docent

La metodologia docent que es seguirà per a facilitar la consecució als alumnes de les competències i els resultats d'aprenentatge prevists en l'assignatura Pensament i contextos educatius contemporanis constarà de: exposicions de part dels continguts per part de la professora, pels alumnes i a través de la projecció de documentals i pel·lícules; així mateix es fomentarà tant el treball individual com en equip mitjançant activitats presencials i no presencials com exposicions orals, lectures, participació en fòrums i debats, ús de xaxes socials, etc., tant dels continguts propis de l'assignatura com d'altres temes d'actualitat educativa que puguin ser d'interès al llarg del curs. Es disposarà d'una aula virtual pròpia de l'assignatura amb diverses eines de comunicació (missatgeria global, tauler d'anuncis, fòrum, etc.), materials diversos per treballar l'assignatura (lectures, audiovisuals, glossari, etc.), espais per al lliurament o la realització de les activitats individuals i grupals, etc., per tal de facilitar l'aprenentatge dels alumnes.

Volum de treball

Es prega a l'alumnat que tingui en compte el volum d'hores de treball establertes tant per al treball presencial com no presencial en aquesta guia docent.

Activitats de treball presencial (2,04 crèdits, 51 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposició dels continguts	Grup gran (G)	Apropament als continguts de l'assignatura per part dels alumnes a partir d'exposicions orals de la professora, del visionat de documentals, comentaris de texts, debats, etc.	32
Classes pràctiques	Treball sobre els continguts i exposicions dels grups de treball	Grup mitjà (M)	Realització d'activitats diverses per part dels alumnes de forma individual i grupal per tal d'aprofundir en els continguts de l'assignatura sota la supervisió del professor. Es realitzaran comentaris de texts i de documentals, debats, així com també les exposicions orals dels treballs dels grups reduïts de feina, assignats en iniciar-se el curs, de part dels continguts de la matèria.	16
Avaluació	Prova d'avaluació	Grup gran (G)	Avaluació escrita dels continguts teòrics i pràctics. La prova constarà de preguntes vertader/fals (60%) i d'una part de desenvolupament (40%).	3

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,96 crèdits, 99 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Aprofundiment i estudi	Després de les exposicions orals per part del professor i dels companys de classe, l'alumne haurà d'aprofundir en cada un dels temes del Bloc 1 i 2 de continguts de l'assignatura a partir de les lectures obligatòries i les recomanades a tal fi. Els coneixements assolits individualment seran avaluats en la prova final d'avaluació abans esmentada (40% de la nota final).	35
Estudi i treball autònom individual	Treball individual	Els alumnes hauran d'aprofundir individual i autònomament en el coneixement de part dels continguts de l'assignatura (Bloc 3) a través d'unes lectures específiques facilitades per la professora al començament de curs. Els coneixements assolits individualment seran avaluats a través d'un qüestionari específic de les lectures, disponible a l'aula virtual, així com també de la valoració, anàlisi i comprensió crítica que d'elles en facin (15% de la nota final).	20
Estudi i treball autònom individual	Participació activa a les sessions pràctiques i teòriques	Tant de forma presencial com no presencial, l'alumne haurà de participar, aportar informació i debatre continguts relacionats amb el temari de l'assignatura a través de la intervenció oral a l'aula o bé a través de les xarxes socials (Facebook) que seran creades i gestionades pel professorat de l'assignatura (5% de la nota final).	14
Estudi i treball autònom en grup	Treball en grup	Cada grup haurà de preparar, de forma conjunta, la presentació de part dels continguts dels temes del Bloc 2 (es treballaran quatre autors fonamentals del pensament pedagògic contemporani). Els treballs dels grups seran avaluats a partir de la feina realitzada durant les sessions pràctiques de l'assignatura, la feina feta fora de l'aula i la posterior exposició a classe (20% de la nota final).	20
Estudi i treball autònom en grup	Elaboració d'un treball sobre el joc	Cada grup haurà de realitzar, de forma conjunta, una recerca i preservació del patrimoni material i immaterial de l'escola i en concret de l'ensenyament de la lectoescriptura i el càlcul (com a àrees instrumentals) durant bona part del segle XX. Es treballarà l'evolució dels materials i recursos didàctics associats preferentment als ensenyaments abans esmentats a l'escola a través del recull de testimonis orals de tres generacions diferents. A través de les entrevistes els alumnes es podran acostar al patrimoni material i immaterial de l'educació més recent, a com evolucionaren els materials i estris didàctics que s'han utilitzat a l'escola, així com a la seva recopilació, documentació i preservació. Un cop realitzada aquesta tasca, els alumnes elaboraran un joc o material didàctic propi i personal, però elaborat amb base en el pensament pedagògic contemporani. Els treballs dels grups seran avaluats a partir de la feina realitzada durant les sessions pràctiques de l'assignatura, la feina feta fora de l'aula i la posterior exposició a classe (20% de la nota final).	10

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'assignatura Pensament i contextos educatius contemporanis consta de diverses proves d'avaluació al llarg del semestre tant del treball individual com grupal (prova final escrita, qüestionaris de lectures, treballs grupals i exposicions). Les proves d'avaluació recuperables s'han d'aprovar per a poder fer mitja.

La presència d'errades ortogràfiques i/o gramaticals a qualsevol activitat acadèmica lliurada per l'alumnat serà qualificada negativament.

Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques de l'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, i podrà ser motiu de desqualificació.

L'alumnat ha de ser conscient que el plagi d'alguna part o de la totalitat d'un treball, així com copiar a un examen, és motiu de desqualificació; en aquest cas s'haurà de repetir el treball o examen i haurà d'esperar-se a la següent convocatòria.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Prova d'avaluació

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Altres procediments (recuperable)
Descripció	Avaluació escrita dels continguts teòrics i pràctics. La prova constarà de preguntes vertader/fals (60%) i d'una part de desenvolupament (40%).
Criteris d'avaluació	- Adequació de les aportacions teòriques i de les fonts documentals utilitzades. - Profunditat i rigor en l'ús dels conceptes bàsics. - Pertinència, claredat i originalitat en l'exposició. - Presència i coherència dels aspectes teòrics. - Profunditat en l'anàlisi i la reflexió. - Maneig de la terminologia pròpia de les temàtiques tractades. - Anàlisi, comprensió i reflexió crítica de les lectures realitzades.

Percentatge de la qualificació final: 40% amb qualificació mínima 5

Treball individual

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Altres procediments (recuperable)
Descripció	Els alumnes hauran d'aprofundir individual i autònomament en el coneixement de part dels continguts de l'assignatura (Bloc 3) a través d'unes lectures específiques facilitades per la professora al començament de curs. Els coneixements assolits individualment seran avaluats a través d'un qüestionari específic de les

Guia docent

lectures, disponible a l'aula virtual, així com també de la valoració, anàlisi i comprensió crítica que d'elles en facin (15% de la nota final).

criteris d'avaluació - Adequació de les aportacions teòriques i de les fonts documentals utilitzades. - Profunditat i rigor en l'ús dels conceptes bàsics. - Pertinència, claredat i originalitat en l'exposició. - Presència i coherència dels aspectes teòrics. - Profunditat en l'anàlisi i la reflexió. - Maneig de la terminologia pròpia de les temàtiques tractades. - Anàlisi, comprensió i reflexió crítica de les lectures realitzades.

Nota: s'avaluarà a través d'un qüestionari específic sobre els continguts de les lectures, i de la valoració, anàlisi i comprensió crítica que d'elles se'n facin.

Percentatge de la qualificació final: 15% amb qualificació mínima 5

Participació activa a les sessions pràctiques i teòriques

Modalitat Estudi i treball autònom individual
Tècnica Altres procediments (**no recuperable**)
Descripció Tant de forma presencial com no presencial, l'alumne haurà de participar, aportar informació i debatre continguts relacionats amb el temari de l'assignatura a través de la intervenció oral a l'aula o bé a través de les xarxes socials (Facebook) que seran creades i gestionades pel professorat de l'assignatura (5% de la nota final).
 criteris d'avaluació - Participació activa. - Implicació en l'assignatura. - Capacitat per emetre opinions amb arguments sòlids. - Sentit crític. - Demostració d'haver efectuat les lectures o el treball encarregat per a cadascuna de les pràctiques. - Capacitat per cercar informació i compartir-la amb la resta de companys.

Percentatge de la qualificació final: 5%

Treball en grup

Modalitat Estudi i treball autònom en grup
Tècnica Altres procediments (**no recuperable**)
Descripció Cada grup haurà de preparar, de forma conjunta, la presentació de part dels continguts dels temes del Bloc 2 (es treballaran quatre autors fonamentals del pensament pedagògic contemporani). Els treballs dels grups seran avaluats a partir de la feina realitzada durant les sessions pràctiques de l'assignatura, la feina feta fora de l'aula i la posterior exposició a classe (20% de la nota final).
 criteris d'avaluació - Equilibri en la participació de tots els membres del grup. - Adequació del ritme de l'exposició. - Adequació de l'ordre dels continguts. - Claredat en l'exposició dels continguts per a la seva comprensió. - Grau de preparació de la matèria per a fer l'exposició.

Percentatge de la qualificació final: 20% amb qualificació mínima 5

Elaboració d'un treball sobre el joc

Modalitat Estudi i treball autònom en grup
Tècnica Treballs i projectes (**recuperable**)
Descripció Cada grup haurà de realitzar, de forma conjunta, una recerca i preservació del patrimoni material i immaterial de l'escola i en concret de l'ensenyament de la lectoescriptura i el càlcul (com a àrees instrumentals) durant bona part del segle XX. Es treballarà l'evolució dels materials i recursos didàctics associats preferentment als ensenyaments abans esmentats a l'escola a través del recull de testimonis orals de tres generacions diferents. A través de les entrevistes els alumnes es podran acostar al patrimoni material i immaterial de l'educació més recent, a com evolucionaren els materials i estris didàctics que s'han utilitzat a l'escola, així com a la seva recopilació, documentació i preservació. Un cop realitzada aquesta tasca, els alumnes elaboraran un joc o material didàctic propi i personal, però elaborat amb base en el pensament pedagògic contemporani. Els

Guia docent

treballs dels grups seran avaluats a partir de la feina realitzada durant les sessions pràctiques de l'assignatura, la feina feta fora de l'aula i la posterior exposició a classe (20% de la nota final).

Criteris d'avaluació -Adequació de les fonts manejades. - Treball cooperatiu. - Rigor en l'anàlisi de les dades. - Adequada fonamentació teòrica en el pensament pedagògic contemporani. - Idoneïtat del material. - Originalitat. - Rellevància.

Percentatge de la qualificació final: 20% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

És imprescindible la utilització tant de la bibliografia bàsica i complementària com de les lectures facilitades per la professora al llarg del curs per a la preparació dels continguts de l'assignatura.

Bibliografia bàsica

Carreño Rivero, Myriam (ed.); Colmenar Orzaes, Carmen; Egido Gálvez, Inmaculada; Sanz Fernández, Florentino. (2000). *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Síntesis.

Colom, Antoni J.; Domínguez, Emilia; Sarramona, Jaume. (2011). *Formación básica para los profesionales de la educación. Procesos y contextos educativos*. Madrid: Editorial Planeta SA [Ciencias Sociales, Ariel].

Pozo Andrés, María del Mar del (ed.); Álvarez Castillo, José Luis; Luengo Navas, Julián; Otero Urtaza, Eugenio. (2004). *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Madrid: Biblioteca Nueva.

Sanchidrián, Carmen; Ruiz Berrio, Julio (coords.). (2010). *Historia y perspectiva actual de la educación infantil*. Barcelona: GRAÓ [Biblioteca de Infantil, 28].

Trilla Bernet, Jaume. (coord.). (2001). *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó.

Bibliografia complementària

AA. VV. (2000). *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: Editorial cisspraxis SA.

AA. VV. (2003). *Enciclopedia de educación infantil*. Málaga: Ediciones Aljibe.

Ancheta, A. (2013). La educación y atención de la primera infancia en la Unión Europea. *Tabanque - Revista pedagógica*, 26, 71-88.

Ancheta, A. (2012). El derecho a la Educación y Atención de la Primera Infancia en la Europa actual. *Educatio Siglo XXI*, Vol. 30, nº 2, 129-148.

Cambi, F. (2006). *Las pedagogías del siglo XX*. Madrid: Editorial Popular SA.

Capitán, A. (2000). *Educación en la España contemporánea*. Barcelona: Ariel Educación.

Colom, A. J. (coord.). (2002). *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel.

Delgado, B. (2000). *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel.

Delors, J. (dir.). (1996). *La educación encierra un tesoro. Informe a la UNESCO de la Comisión Internacional para el siglo XXI*. Madrid: Santillana-Unesco.

Dewey, J. (2004). *Democracia y educación. Una introducción a la filosofía de la educación*. Madrid: Morata.

Dubreucq, F. (1995). *L'escola Decroly: una educació global des del parvulari*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.

Faure, E. [et alt.]. (1991). (9ª edición). *Aprender a ser: la educación del futuro*. Madrid: Alianza, UNESCO.

Ferrer i Guàrdia, F. (2010). *La Escuela Moderna* [Estudio preliminar de Luis M. Lázaro, Jordi Monés y Pere Solà]. Madrid: Biblioteca Nueva.

Freinet, C. (1990). *Per l'escola del poble*. Barcelona: Eumo.

Igelmo Zaldivar, J. (2016). *Desescolarizar la vida. Ivan Illich y la crítica de las instituciones educativas*. Madrid: Enclave de Libros.

Guia docent

- Montessori, M. (2003). *El método de la pedagogía científica aplicado a la educación de la infancia*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Negrín, O. y Vergara, J. (2003). *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de Estudios "Ramón Areces".
- Negrín, O. y Vergara, J. (2005). *Antología de Textos de Teorías e Instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de Estudios "Ramón Areces".
- Neill, A. S. (2012). *Summerhill*. Vic: Eumo Editorial.
- Pestalozzi, J. H. (2006). (3ª edición). *Cartas sobre educación infantil*. Madrid: Tecnos.
- Puelles, M. de. (2004). *Política y educación en la España contemporánea*. Madrid: UNED.
- Rousseau, J.-J. (1985). *Emili o de l'Educació*. Vic: Eumo editorial.
- Tolstoj, Lev N. (2003). (2ª edición). *La escuela de Yasnaia Poliana*. Palma: José J. de Olañeta Editor.
- Vicente, U. (2002). *La Educación: teorías e instituciones contemporáneas. Documentos para la reflexión y el debate*. Almería: Universidad de Almería, Servicio de Publicaciones.
- Viñao, A. (2004). *Escuela para todos. Educación y modernidad en la España del siglo XX*. Madrid: Marcial Pons Historia.

Altres recursos

A l'aula virtual de l'assignatura Pensament i contextos educatius contemporanis, a la qual s'hi accedeix a través de la plataforma de teleeducació Moodle, l'alumne tindrà a la seva disposició diversos recursos d'interès per a la seva formació: tauler de notícies, calendari, documents electrònics, enllaços a internet, audiovisuals i glossari de l'assignatura.

